

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Tomáše Langáška, soudce JUDr. Filipa Dienstbiera a soudkyně zpravodajky Mgr. Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalované při vyřizování žádosti o informace směřované vůči Věznici Mírov a postoupené Generálnímu ředitelství žalované dne 13. 10. 2020, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 5. 2021, č. j. 5 A 27/2021 - 6,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **se z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobce domáhá ochrany proti nečinnosti žalované, kterou spatřuje v tom, že dosud nebylo rozhodnuto o jeho žádosti o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Žádost o informace byla dne 13. 10. 2020 postoupena k vyřízení Generálnímu ředitelství žalované, která ve věci neučinila žádné kroky a nereagovala ani na

žalobcovy urgency. Žalobce v řízení před městským soudem požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Městský soud v záhlaví označeným usnesením žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce zamítl. Dospěl k závěru, že v případě žalobce jsou dány zvláštní okolnosti, pro které je namístě mu osvobození od soudních poplatků nepřiznat. Žalobce vede značné množství soudních sporů obdobného charakteru, které jsou projevem jeho zvýšeného zájmu o veřejné záležitosti a nijak se nedotýkají jeho životní sféry. Městský soud uzavřel, že žalobce je plně oprávněn takové spory vést, avšak v takovém případě je na místě, aby nesl náklady s nimi spojené.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[3] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost. Namítl, že se dlouhodobě zabývá legislativou v oblasti veřejné správy, a proto průběžně žádá o informace. Jeho zájem o informace o organizačních složkách žalované vyvolalo rovněž svévolné přemísťování mezi jednotlivými věznicemi. Stěžovatel zároveň navrhl, aby Nejvyšší správní soud po zrušení napadeného usnesení přikázal věc k projednání a rozhodnutí jinému senátu městského soudu z důvodu podjatosti.

[4] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že souhlasí s hodnocením městského soudu a plně se ztotožňuje s jeho závěry. Dále odkázala na judikaturu Nejvyššího správního soudu a na množství soudních sporů, které stěžovatel soustavně iniciuje.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud nejprve k otázce zaplacení soudního poplatku za podanou kasační stížnost připomíná, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí městského soudu, s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí, nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Vzhledem k tomu, že nyní napadené usnesení je právě takovým procesním usnesením, jímž se řízení o žalobě před krajským (zde městským) soudem nekončí, stěžovateli povinnost zaplatit soudní poplatek nevznikla.

[6] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud předesílá, že o kasačních stížnostech téhož stěžovatele v obdobných věcech již opakovaně rozhodoval, a to např. v rozsudcích ze dne 13. 9. 2019, č. j. 1 As 275/2019 - 13, ze dne 17. 5. 2021, č. j. 3 As 109/2021 - 15, ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 - 21, ze dne 28. 5. 2021, č. j. 5 As 112/2021 - 19, ze dne 15. 7. 2021, č. j. 6 As 147/2021 - 17, ze dne 16. 7. 2021, č. j. 5 As 167/2021 - 16, nebo ze dne 16. 7. 2021, č. j. 5 As 157/2021 - 18, přičemž ani v nyní posuzované věci neshledal důvod se od dříve vyslovených závěrů odchýlit.

pokračování

[8] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

[9] Městský soud v odůvodnění napadeného usnesení přiléhavě odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, č. 2601/2012 Sb. NSS, ze kterého vyplývá, že „i když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namístě přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastníkova životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímo, účastníkova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastníkovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí)“.

[10] V posuzované věci se stěžovatel podanou žalobou domáhá ochrany proti nečinnosti žalované ve věci žádosti o poskytnutí informací dle zákona o svobodném přístupu k informacím, a to ve vztahu k provozu organizační jednotky žalované, v níž se stěžovatel nenachází (ani netvrdí, že by mu hrozilo přemístění do tohoto vězeňského zařízení).

[11] Nejvyšší správní soud souhlasí s hodnocením městského soudu, že ze stěžovatelovy žaloby neplyne, že by požadované informace o činnosti příslušné organizační složky žalované měly jakýkoli vztah k podstatným okolnostem jeho života. Ani v kasační stížnosti stěžovatel neuvedl, jak konkrétně by se jím požadované informace ekonomického a organizačního charakteru týkající se Věznice Mírov měly dotýkat jeho životní sféry, vykonává-li stěžovatel trest odnětí svobody ve Věznici Plzeň. Nejvyššímu správnímu soudu je nadto z jeho rozhodovací činnosti známo, že stěžovatel rozeslal žádosti o poskytnutí informací různého druhu takřka do všech vězeňských zařízení a že s žalovanou (ale i s dalšími správními orgány) vede množství „sporů“ týkajících se poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, které posléze pokračují před soudy (jen Nejvyšší správní soud eviduje více než 380 řízení o kasačních stížnostech stěžovatele).

[12] Tato soudní řízení má stěžovatel jistě plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit. Není ovšem důvod, aby náklady na vedení těchto soudních sporů nesl namísto stěžovatele stát formou osvobodování od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namístě, aby soudní řízení vedly (neboť se jedná o věci skutečně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně. Takovou povahu nyní vedené řízení nemá. Postupem městského soudu nedošlo k nepřipustnému zásahu do stěžovatelova ústavního práva na přístup k soudu či práva na informace. Jak již Nejvyšší správní soud opakovaně uvedl, stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (např. tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či

postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech stěžovatele již byl pravomocně vysloven závazný názor Nejvyššího správního soudu), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu. Je proto na místě, aby soudní řízení vedl s vědomím úhrady nákladů řízení, včetně soudního poplatku. Uvedený právní názor odpovídá závěrům Nejvyššího správního soudu vysloveným ve vztahu k regulační funkci soudních poplatků (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2012, č. j. 6 Ans 14/2012 - 11, ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 - 22, nebo ze dne 21. 4. 2020, č. j. 6 As 218/2019 - 13), od kterých Nejvyšší správní soud neshledal důvod se odchýlit. Městský soud tudíž nepochybil, dospěl-li v projednávaném případě k závěru, že s ohledem na povahu sporu není na místě stěžovateli osvobození od soudních poplatků přiznat.

[13] Jelikož stěžovatel nesplnil podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu městský soud ani ustanovit zástupce pro řízení (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné.

[14] K návrhu stěžovatele na přikázání věci jinému senátu městského soudu Nejvyšší správní soud uvádí, že soudní řád správní (na rozdíl od občanského soudního řádu) v § 9 umožňuje přikázání věci toliko jinému soudu, nikoli jinému soudci, potažmo jinému senátu téhož soudu. Z povahy věci proto Nejvyšší správní soud k tomuto návrhu přistoupil jako ke kasačnímu důvodu podřaditelnému pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tj. tvrzené zmatečnosti soudního řízení spočívající v tom, že v něm pro podjatost rozhodovali vyloučení soudci. Podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. však nemohou být důvodem k vyloučení soudce okolnosti, které spočívají v jeho postupu v řízení v konkrétní věci. Ve vztahu k nyní tvrzenému důvodu, pro který by měli být podle stěžovatele vyloučení soudci pátého senátu městského soudu, lze přiměřeně odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2003, č. j. Nao 25/2003 - 47, podle kterého *„důvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci nejsou podle § 8 odst. 1 s. ř. s. okolnosti spočívající v postupu soudu podle § 36 odst. 3 věty druhé s. ř. s., který vedl k zamítnutí žalobcovy žádosti o osvobození od soudních poplatků s odůvodněním, že žaloba zjevně nemůže být úspěšná, a to ani v případě, že by takové rozhodnutí nebylo věcně správné“*. Obdobně není důvodem pro vyloučení soudce ani postup soudu podle § 36 odst. 3 s. ř. s., který vede k zamítnutí žalobcovy (zde stěžovatelovy) žádosti o osvobození od soudních poplatků s ohledem na povahu vedeného sporu.

IV. Závěr a náklady řízení

[15] Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[16] O nákladech řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel (žalobce), který nebyl ve věci úspěšný, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšné žalované žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Proto jí Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 5. srpna 2021

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu